

**KREATIV YONDASHUV ASOSIDA OLIY TA'LIM
MUASSASALARI YOSH O'QITUVCHILARIDA KASBIY
KOMPETENSIYALARNI RIVOJLANTIRISH MAZMUNI VA UNING
KORPORATIV TIZIMI**

Mamatova Munisa Normurod qizi

Termiz davlat pedagogika institute o'qituvchisi

Annotatsiya: *Maqolada oliy ta'lim muassasalarida kreativ yondashuv asosida yosh o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik mazmuni va uning korporativ tizimi tadqiq etiladi. Ta'lim sohasidagi yangi tendensiyalar va zamonaviy talablar kreativ pedagogik yondashuvlarning ahamiyatini oshirmoqda. Tadqiqotning maqsadi yosh o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishda kreativ yondashuvning o'рни va uning korporativ ta'lim tizimidagi ahamiyatini aniqlashdan iborat.*

Kalit so'zlar: *kreativ yondashuv, kasbiy kompetensiyalar, yosh o'qituvchilar, oliy ta'lim muassasalari, korporativ ta'lim tizimi, innovatsion usullar, pedagogik mahorat, kasbiy rivojlanish, kreativlik, mutaxassislik tayyorlash.*

Zamonaviy ta'lim tizimida raqamli transformatsiya, globalizatsiya va ijtimoiy-iqtisodiy o'zgarishlar yangi pedagogik yondashuvlarni talab qilmoqda. Oliy ta'lim muassasalarida yosh o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishda kreativ yondashuvning ahamiyati ortib bormoqda. Kreativ yondashuv nafaqat an'anaviy pedagogik usullarni takomillashtirish, balki butunlay yangi, innovatsion ta'lim modellarini yaratish imkoniyatini beradi.

Kreativ yondashuv - bu an'anaviy yondashuvlardan farq qiluvchi, yangi, original va samarali yechimlarni topishga qaratilgan fikrlash va faoliyat uslubidir. Pedagogik faoliyatda kreativ yondashuv quyidagi jihatlarda o'z ifodasini topadi: darslarning mazmunini loyihalashda an'anaviy dars sxemalaridan tashqari interfaol, loyihaga asoslangan, muammoli va boshqa innovatsion dars turlarini qo'llash;

o'quv materiallarini yaratishda o'quvchilarning individual ehtiyojlariga moslashtirilgan o'quv materiallari va topshiriqlarni ishlab chiqish; baholash usullarida an'anaviy baholash tizimidan tashqari portfolio, loyiha baholash, o'z-o'zini baholash kabi turli usullardan foydalanish; to'garak va darsdan tashqari faoliyatni tashkil etishda o'quvchilarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantiruvchi yangi formatlarni yaratish. Kasbiy kompetensiyalar - bu o'qituvchining o'z kasbiy faoliyatini samarali amalga oshirishi uchun zarur bo'lgan bilim, ko'nikma, malaka va shaxsiy sifatlar majmuidir. Zamonaviy pedagogika nuqtai nazaridan o'qituvchining kasbiy kompetensiyalari quyidagi asosiy komponentlardan iborat: fan va metodika bilimlari - o'qitilayotgan fanga chuqur mutaxassislik; psixologik-pedagogik tayyorgarlik - yosh psixologiyasi, pedagogika nazariyasi va amaliyoti bilimlari; didaktik kompetensiya - darsni loyihalash va amalga oshirish ko'nikmalari; kommunikativ kompetensiya - o'quvchilar, ota-onalar va hamkasblar bilan samarali muloqot; refleksiv kompetensiya - o'z faoliyatini tahlil qilish va baholash qobiliyati.

Kreativ yondashuvning pedagogik faoliyatdagi o'rni uning ta'lim jarayonining barcha bosqichlarida qo'llash mumkinligidadir. Bu yondashuv o'qituvchiga quyidagi imkoniyatlarni beradi: an'anaviy dars sxemalaridan tashqari, interfaol, loyihaga asoslangan, muammoli va boshqa innovatsion dars turlarini qo'llash; o'quvchilarning individual ehtiyojlariga moslashtirilgan o'quv materiallari va topshiriqlarni ishlab chiqish; an'anaviy baholash tizimidan tashqari, portfolio, loyiha baholash, o'z-o'zini baholash kabi turli usullardan foydalanish; o'quvchilarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantiruvchi yangi formatlarni yaratish. Kreativlikni rivojlantirishning nazariy asoslari bir qator psixologik-pedagogik yondashuvlar asosida shakllangan: J. Gilfordning strukturallik modeli - divergental va konvergent fikrlashni ajratish; E. Torrensning kreativlik to'g'risidagi nazariyasi - kreativlikni bilish, motivatsion-affektiv va shaxsiy xususiyatlar sifatida tushunish; Vygotskiyning madaniy-tarixiy nazariyasi - ijodiy faoliyatning ijtimoiy tabiati; sinergetik yondashuv - kreativlikni o'z-o'zidan tashkil topish jarayoni sifatida tushunish. Kreativ yondashuv asosida kasbiy kompetensiyalarni shakllantirish

mexanizmlari quyidagilardan iborat: problematizatsiya - an'anaviy pedagogik vaziyatlarni muammoli sifatida qayta ko'rib chiqish; modellashtirish - turli pedagogik vaziyatlar modellarini yaratish va ularni tahlil qilish; eksperimentlashtirish - yangi pedagogik texnologiyalarni sinab ko'rish va ularning samaradorligini baholash; refleksiya - o'z tajribasini tahlil qilish va umumlashtirish. Zamonaviy ta'lim sohasidagi o'zgarishlar yosh o'qituvchilarning kreativ kompetensiyalariga quyidagi talablarni qo'yadi: raqamli kompetentlik - zamonaviy axborot-kommunikatsion texnologiyalarni pedagogik faoliyatda qo'llash; madaniyatararohlik - turli madaniyatlar vakillari bilan ishlash qobiliyati; loyihalash ko'nikmalari - ta'lim loyihalarini ishlab chiqish va amalga oshirish; egadaptatsiya - tez o'zgaruvchan sharoitlarga moslasha olish. Korporativ tizim - bu oliy ta'lim muassasasida yosh o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishga qaratilgan tizimli yondashuv bo'lib, u quyidagi komponentlardan iborat: metodik qo'llab-quvvatlash - yosh o'qituvchilarga metodik yordam ko'rsatish tizimi; mentorlik - tajribali o'qituvchilar tomonidan yosh mutaxassislarni qo'llab-quvvatlash; ijodiy muhit - kreativ fikrlashni rag'batlantiruvchi sharoitlar yaratish; hamkorlik platformalari - o'qituvchilar o'rtasida tajriba almashish imkoniyatlari; rag'batlantirish mexanizmlari - yutuqlarni qadrlash va rag'batlantirish tizimi.

Xulosa qilib aytish mumkinki, kreativ yondashuv asosida qurilgan korporativ tizim yosh o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishning samarali vositasi hisoblanadi. U yosh o'qituvchilarga nafaqat an'anaviy kasbiy ko'nikma va bilimlarni egallash, balki yangi pedagogik vaziyatlarda mustaqil fikrlash, noan'anaviy yechimlarni topish va o'z faoliyatini doimiy ravishda takomillashtirish imkoniyatini beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

- 1.O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
- 2.O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "2022-2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi PF-60-son Farmoni.
- 3.O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligining "Pedagogik ta'lim sifatini oshirish konsepsiyasi". – Toshkent, 2021.
- 4.Azizxodjayeva N.N. Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat. – Toshkent: O'qituvchi, 2020.
- 5.Ishmuxamedov R.J. Ta'limda innovatsion texnologiyalar. – Toshkent: Fan, 2019.
6. To'rayev B., Xodjayev B. Pedagogik kompetentlik va kreativlik. – Toshkent: Noshir, 2021.